

УДК 655.4(477)"2012"

Анатолій Мураховський,
перший заступник голови
Державного комітету телебачення
і радіомовлення України

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

Аналітичний огляд випуску книжкових видань за перше півріччя 2012 року

Проаналізовано стан українського книговидання за перше півріччя 2012 року за асортиментом видавничої продукції, її мовною та територіальною ознаками. Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур вітчизняними видавництвами різних форм власності, у тому числі сфери управління Держкомтелерадіо України.

Ключові слова: асортимент видавничої продукції, кількісні показники, аналіз випуску видань, видавництва, видавничі організації, книговидання.

У першому півріччі 2012 року в Книжкову палату України надійшло і зареєстровано 9945 назв книг і брошур загальним тиражем 19 029,8 тис. пр. У порівнянні з аналогічними даними минулого року кількість назв збільшилась на 1392 друк. од., тиражі — на 3593,4 тис. пр., що становить: за назвами — 116,3%, за тиражами — 123,3%. Українською мовою отримано 6189 друк. од. тиражем 8982,4 тис. пр., тобто 62,2% загальної кількості назв і 47,2% загального тиражу. Книг і брошур російською мовою випущено 2731 друк. од. (27,5%) тиражем 9042,8 тис. пр. (47,5%).

Авторефератів дисертацій випущено 4000 друк. од. тиражем 407,3 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв зменшився

на 200 друк. од., або на 4,8%, тиражі — на 20,3 тис. пр., або на 4,7%. Авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук надійшло 450 друк. од. тиражем 47,3 тис. пр., що становить 11,3% загальної кількості назв і 11,6% загального тиражу цього асортименту друкованої продукції, кандидата наук — 3550 друк. од. (88,8%) тиражем 360,0 тис. пр. (88,4%).

Загальні дані про випуск книг, брошур та авторефератів за назвами і тиражами у першому півріччі 2011 та 2012 років представлено в табл. 1, а загальна характеристика випуску книг і брошур у першому півріччі — у табл. 2 та діагр. 1, 2.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика випуску друкованої продукції

Види видань	2011 рік (I півріччя)		2012 рік (I півріччя)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2011	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2011
Книги і брошури, у т. ч.:	8 553	15 436,4	9 945	116,3	19 029,8	123,3
Українською мовою	5 604	8 416,7	6 189	110,4	8 982,4	106,7
Російською мовою	2 012	6 034,2	2 731	135,7	9 042,8	149,9
Автореферати дисертацій	4 200	427,6	4 000	95,2	407,3	95,3

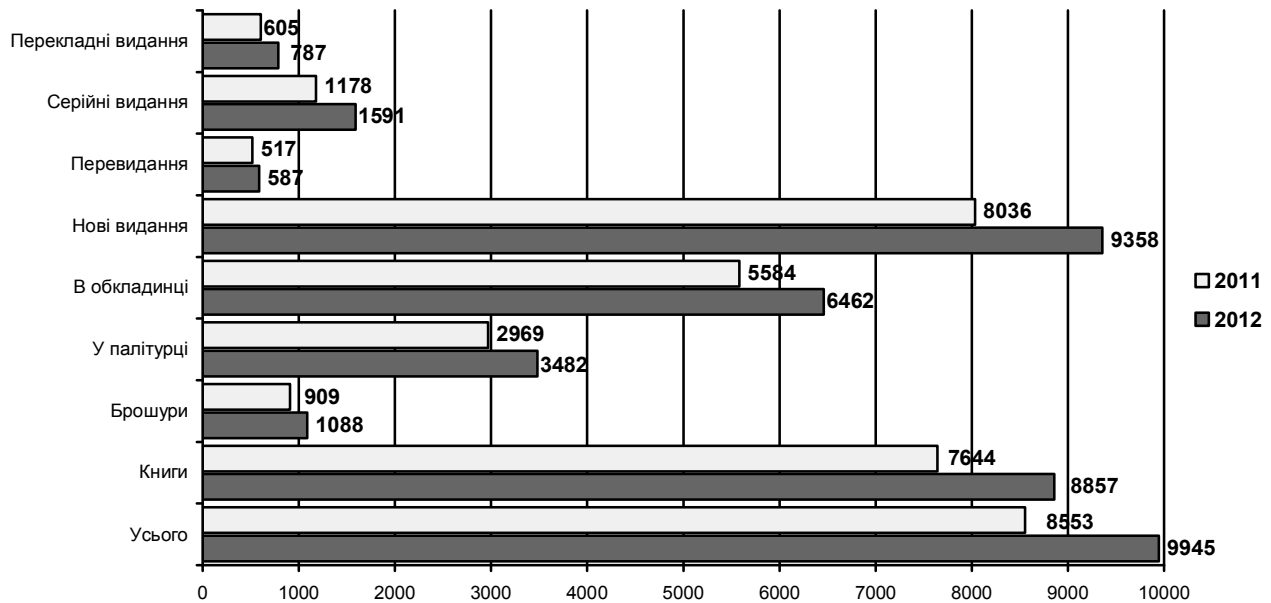
Таблиця 2

Загальна характеристика випуску книг і брошур

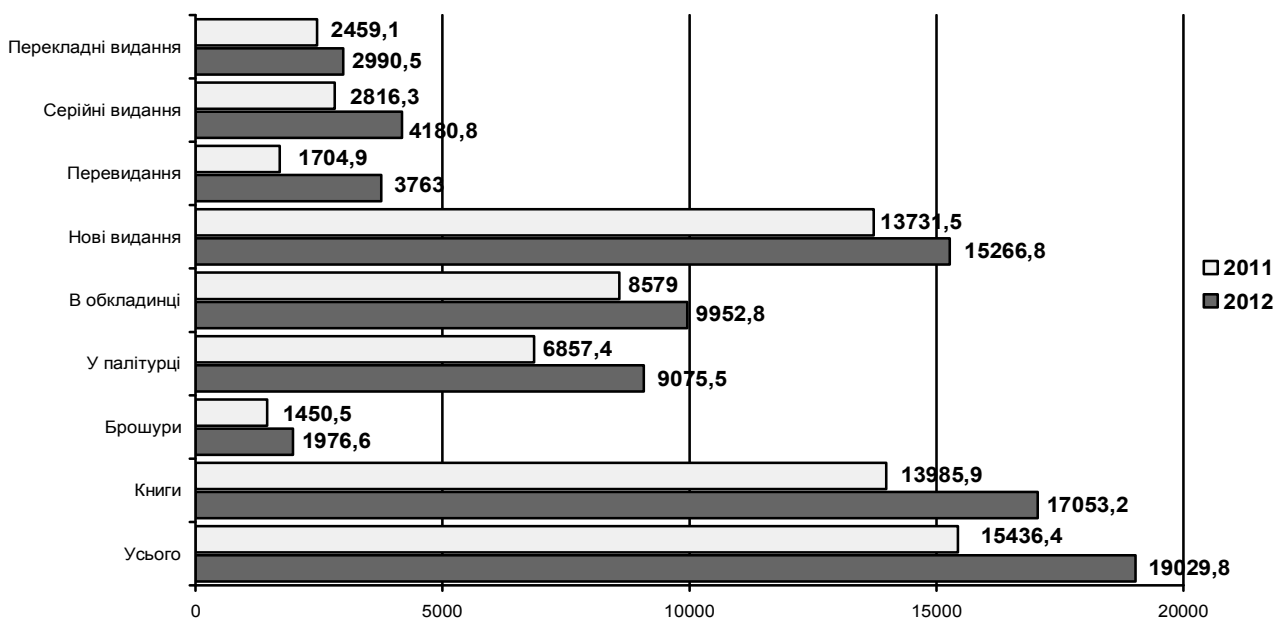
Види видань	Кількість видань, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	% відношення до 2011	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	% відношення до 2011
Усього, у т.ч.:	8 553	9 945	116,3	15 436,4	19 029,8	123,3
1. Книги	7 644	8 857	115,9	13 985,9	17 053,2	121,9
% відношення до кількості, тиражу	89,4	89,1	—	90,6	89,6	—
Брошури	909	1 088	119,7	1 450,5	1 976,6	136,3
% відношення до кількості, тиражу	10,6	10,9	—	90,6	10,4	—
2. У палітурці	2 969	3 482	117,3	6 857,4	9 075,5	132,3
% відношення до кількості, тиражу	34,7	35,0	—	90,6	47,7	—
В обкладинці	5 584	6 462	115,7	8 579,0	9 952,8	116,0
% відношення до кількості, тиражу	65,3	65,0	—	90,6	52,3	—

Продовження таблиці 2

3. Нові видання	8 036	9 358	116,5	13 731,5	15 266,8	111,2
% відношення до кількості, тиражу	94,0	94,1	—	90,6	80,2	—
Перевидання	517	587	113,5	1 704,9	3 763,0	220,7
% відношення до кількості, тиражу	6,0	5,9	—	90,6	19,8	—
4. Перекладні видання	605	787	130,1	2 459,1	2 990,5	121,6
% відношення до кількості, тиражу	7,1	7,9	—	90,6	15,7	—
5. Серійні видання	1 178	1 591	135,1	2 816,3	4 180,8	148,5
% відношення до кількості, тиражу	13,8	16,0	—	90,6	22,0	—

Діагр. 1. Порівняльна характеристика випуску книг і брошур у 2011—2012 роках (I півріччя)
(кількість видань, друк. од.)

Діагр. 2. Порівняльна характеристика випуску книг і брошур у 2011—2012 роках (I півріччя)
(тираж, тис. пр.)

У першому півріччі 2012 року порівняно з аналогічним періодом 2011 року в загальному асортименті книг і брошур спостерігається збільшення як за назвами, так і за тиражами: книг відповідно на 1213 друк. од. (15,9%) та на 33 067,3 тис. пр. (21,9%), зріс випуск брошур за назвами та тиражами на 179 друк. од. (19,7%) та на 526,1 тис. пр. (36,3%); видань у палітурці випущено більше порівняно з минулим роком за назвами на 513 друк. од. (17,3%), за тиражами — на 2218,1 тис. пр. (32,3%); в обкладинці — за назвами більше на 878 друк. од. (15,7%), за тиражами — на 1373,8 тис. пр. (16,0%); нових видань у порівнянні з аналогічним періодом минулого року надруковано більше на 1322 друк. од. (16,5%) і на 1535,3 тис. пр., або 11,2% за тиражами; перевидань — на 70 друк. од. (13,5%), тиражі зросли на 2058,1 тис. пр. (120,7%); випуск перекладних видань зріс на 182 друк. од. (30,1%), тиражі — на 531,4 тис. пр. (21,6%); серійних видань за назвами випущено більше на 413 друк. од. (35,1%), за тиражами — на 1364,5 тис. пр. (48,5%).

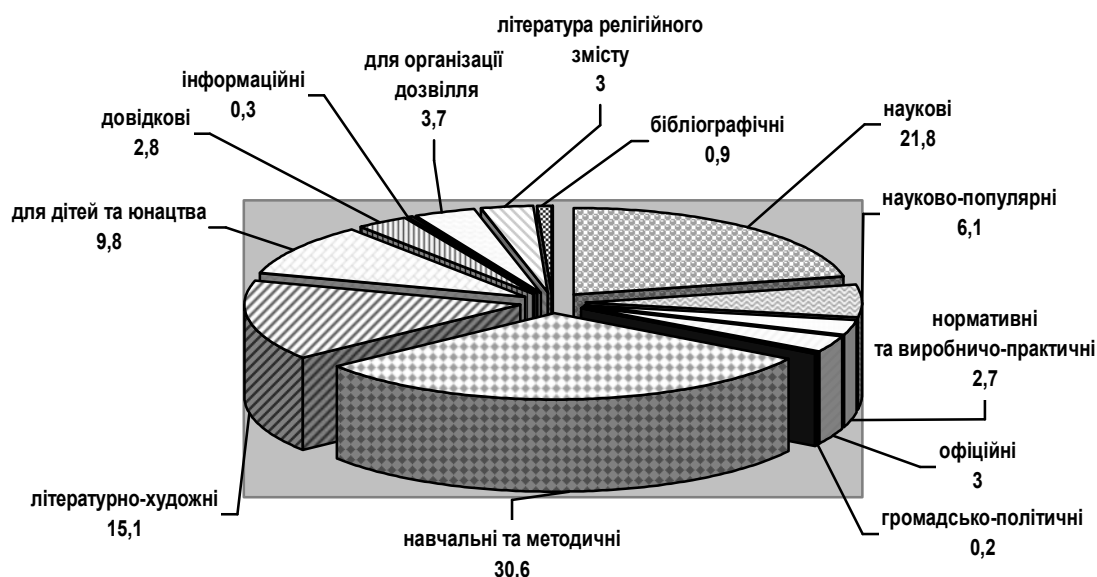
Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 3 та діагр. 3, 4) підтверджує, що в загальній масі виданих книг переважають політична та соціально-економічна література, художня література, література з освіти та

культури та технічна література, де головним чином виділяються навчальні видання для шкіл і вищих навчальних закладів. У першому півріччі 2012 року книг і брошур політичної та соціально-економічної тематики надійшло 2771 друк. од. загальним тиражем 2407,4 тис. пр. (27,9% загальної кількості назв і 12,7% загального тиражу), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилась на 306 друк. од., або на 12,4%, тиражі — на 132,6 тис. пр., або 5,8%, на другій сходинці — художня література (1500 друк. од. тиражем 3407,3 тис. пр.), що становить 15,1% загальної кількості назв і 17,9% загального тиражу, порівняно з минулим роком кількість назв збільшилась на 247 друк. од., або на 19,7%, тиражі — на 1467,7 тис. пр., або на 75,7%. Літератури з освіти та культури випущено 1352 друк. од. тиражем 6135,8 тис. пр. (13,6% і 32,2%), у порівнянні з минулим роком і кількість назв, і тиражі зросли відповідно на 49 друк. од., або на 3,7%, та на 113,6 тис. пр., або на 1,9%; технічної літератури — 1067 друк. од. (10,7%) тиражем 2419,6 тис. пр. (12,7%), що за назвами на 141 друк. од. (15,2%) більше порівняно з аналогічним періодом минулого року та на 1056,8 тис. пр. (77,5%) за тиражами.

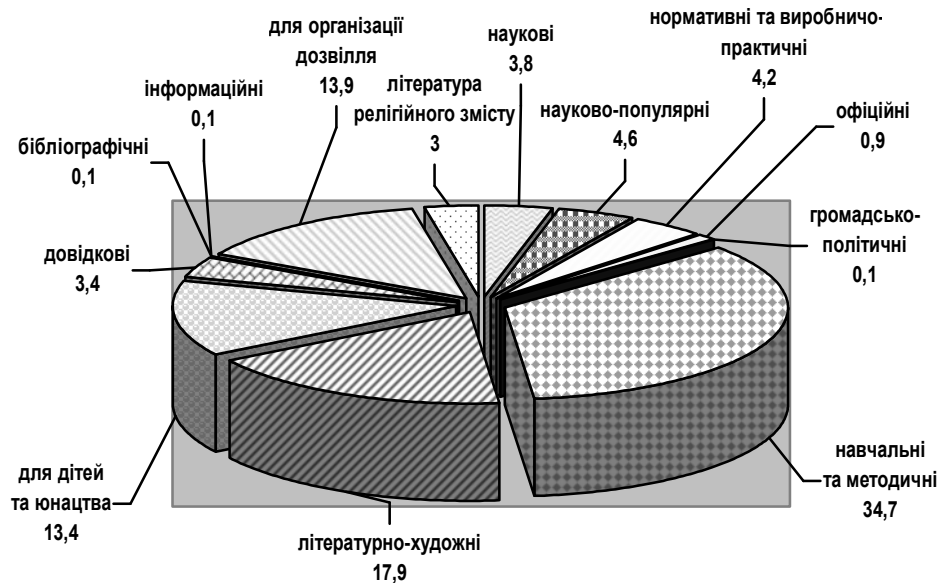
Таблиця 3

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2012 у % до 2011	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2012 у % до 2011
Усього:	8 553	9 945	116,3	15 436,4	19 029,8	123,3
Політична і соціально-економічна література	2 465	2 771	112,4	2 274,8	2 407,4	105,8
Природничо-наукова література	646	668	103,4	315,0	337,3	107,1
Технічна література	926	1 067	115,2	1 362,8	2 419,6	177,5
Сільськогосподарська література	241	254	105,4	360,3	312,3	86,7
Охорона здоров'я. Медична література	344	460	133,7	655,2	771,6	117,8
Література з фізичної культури і спорту	33	80	242,4	38,1	172,5	452,8
Література з освіти і культури	1 303	1 352	103,7	6 022,2	6 135,8	101,9
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	119	153	128,6	45,4	38,8	85,5
Мистецтво. Мистецтвознавство	125	154	123,2	335,4	183,0	54,6
Література з філологічних наук	464	502	108,2	311,4	274,4	88,1
Художня література. Фольклор	1 253	1 500	119,7	1 939,6	3 407,3	175,7
Дитяча література	618	971	157,1	1 658,0	2 556,1	154,2
Література універсального змісту	16	13	81,3	118,2	16,7	14,1

Діагр. 3. Випуск книг і брошур за цільовим призначенням у 2012 році (I півріччя) (процентне відношення до загальної кількості назв)

Діагр. 4. Випуск книг і брошур за цільовим призначенням у 2012 році (I півріччя)
(процентне відношення до загального тиражу)

У першому півріччі 2012 року (табл. 4) переважають книги навчальних та методичних видань — 3039 друк. од. тиражем 6600,7 тис. пр. — 30,6% загальної кількості назв і 34,7% загального тиражу. Порівняно з першим півріччям 2011 року кількість цих видань збільшилась на 143 друк. од., або на 4,9%, тиражі — на 123,6 тис. пр., або на 1,9%; наукових — 2168 друк. од. тиражем 725,8 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 21,8% і 3,8%, порівняно з першим півріччям 2011 року їхня кількість збільшилась на 324 друк. од. (17,6%), тиражі — на 60 тис. пр. (9%); літературно-художніх — 1500 друк. од. (15,1%) тиражем 3407,3 тис. пр. (17,9%), порівняно з минулим роком кількість назв зросла на 247 друк. од. (19,7%), тиражі — на 1467,7 тис. пр. (75,7%). У першому півріччі 2012 року досягнуто нарощення випуску у порівнянні з аналогічним періодом минулого року видань для дітей та юнацтва на 353 друк. од., або на 57,1%, тиражів — на 898,1 тис. пр., або на 54,2%, і у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 9,8%, до загального тиражу — 13,4%, науково-популярних видань вийшло 602 друк. од. загальним тиражем 878,3 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 6,1%, до загального ти-

ражу — 4,6%, порівняно з аналогічним періодом 2011 року спостерігається збільшення за назвами на 105 друк. од. (21,1%), а от тиражі знизилась на 488,7 тис. пр. (35,7%).

У першому півріччі 2012 року українською мовою книг і брошур випущено 6189 друк. од. загальним тиражем 8982,4 тис. пр. (табл. 5), порівняно з першим півріччям 2011 року їхня кількість збільшилась на 585 назв, або на 10,4%, тиражі — на 565,7 тис. пр., або на 6,7%. Мовами національних меншин випущено 2776 друк. од. тиражем 9074,0 тис. пр. видань, що становить 27,9% і 47,7% загальної кількості назв і загального тиражу; у порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість назв зменшилась на 628 друк. од. (29,2%), тиражі — на 2942,1 тис. пр. (48%). Російською мовою вийшло 2731 друк. од. загальним тиражем 9042,8 тис. пр., порівняно з першим півріччям 2011 року кількість видань російською мовою збільшилась на 719 назв, або на 35,7%, тиражі — на 3008,6 тис. пр., або на 49,9%. Книжкової продукції, надрукованої іноземними мовами, найбільше видано англійською — 183 друк. од. тиражем 422,1 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 1,8% і 2,2%, німецькою — 23 друк. од. (0,2%) тиражем 19,8 тис. пр. (0,1%).

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2012 у % до 2011	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2012 у % до 2011
Усього:	8 553	9 945	116,3	15 436,4	19 029,8	123,3
Наукові видання	1 844	2 168	117,6	665,8	725,8	109,0
Науково-популярні видання	497	602	121,1	1 367,0	878,3	64,3
Нормативні та виробничо-практичні видання	334	268	80,2	764,1	799,7	104,7
Офіційні видання	428	302	70,6	307,1	172,8	56,3
Громадсько-політичні видання	14	24	171,4	26,0	15,3	58,8
Навчальні та методичні видання	2 896	3 039	104,9	6 477,1	6 600,7	101,9
Літературно-художні видання	1 253	1 500	119,7	1 939,6	3 407,3	175,7
Видання для дітей та юнацтва	618	971	157,1	1 658,0	2 556,1	154,2
Довідкові видання	281	283	100,7	666,0	646,8	97,1
Інформаційні видання	32	29	90,6	24,0	9,6	40,0
Видання для видавців та книгорозповсюджувачів	—	1	—	—	0,1	—
Бібліографічні видання	67	91	135,8	12,7	16,9	133,1
Видання для організації дозвілля	172	369	214,5	1 265,6	2 636,4	208,3
Рекламні видання. Проспекти	—	3	—	—	0,3	—
Література релігійного змісту	117	295	252,1	262,4	563,7	214,8

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2011 (I півріччя)		2012 (I півріччя)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т.ч.:	8 553	15 436,4	9 945	19 029,8
Українська	5 604	8 416,7	6 189	8 982,4
Англійська	178	475,6	183	422,1
Арабська	1	0,5	—	—
Болгарська	1	0,1	—	—
Вірменська	—	—	1	0,2
Гагаузька	1	1,0	—	—
Грецька	1	1,0	—	—
Іспанська	6	3,0	4	1,1
Італійська	5	0,1	—	—
Кримськотатарська	20	9,8	9	8,6
Латинська	1	0,1	—	—
Молдавська	3	1,6	—	—
Німецька	54	32,1	23	19,8
Польська	8	5,1	3	0,6
Російська	2 012	6 034,2	2 731	9 042,8
Румунська	10	24,3	3	0,8
Русинська	—	—	1	1,0
Старослов'янська	2	1,2	8	1,7
Угорська	30	19,7	2	0,1
Фінська	—	—	1	0,1
Французька	18	22,9	5	0,7
Хорватська	1	0,3	—	—
Чеська	1	0,5	—	—
Шведська	1	0,1	—	—
Видання українською і російською мовами	281	97,0	378	165,2
Видання декількома мовами народів України	21	16,1	10	16,5
Видання декількома мовами народів світу	234	141,9	334	268,2
Українсько-російські словники	3	5,0	2	3,3
Словники мовами народів України	2	0,4	3	4,3
Словники мовами народів світу	54	126,1	55	90,3

Видавництвами і видавничими організаціями (табл. 6) з державною формою власності випущено 3035 друк. од. тиражем 1093,0 тис. пр. книг і брошур, що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 30,5% і 5,7%, порівняно з першим півріччям 2011 року кількість назв збільшилась на 110 друк. од., або на 3,8%, тиражі, навпаки, зменшились на 53,6 тис. пр., або на 4,7%. Видавництвами, що знаходяться у сфері управління Держкомтелерадіо України, випущено 92 назви тиражем 100,4 тис. пр., тобто 0,9% загальної кількості назв і 0,5% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв знизилась на 11 друк. од. (10,7%), тиражі — на 22,0 тис. пр. (18%). У видавництвах і видавничих організаціях з іншими формами власності вийшло 6910 друк. од. книг і брошур тиражем 17 936,8 тис. пр., що становить 69,5% загальної

кількості назв і 94,3% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом 2011 року кількість назв збільшилась на 1282 друк. од. (22,8%), тиражі — на 3647,0 тис. пр. (25,5%).

Статистика книговидання за територіальною ознакою вкотре підтверджує позиції Києва в ролі загальнонаціонального видавничого центру за кількістю назв (табл. 7 та діагр. 5, 6): 29,4% загальної кількості назв (у 2011 році — 33%) і 34,3% загального тиражу (у 2011 році — 43,5%), випущено 2923 друк. од. тиражем 6534,5 тис. пр., у порівнянні з першим півріччям 2011 року кількість назв збільшилась на 98 друк. од., або на 3,5%, тиражі, навпаки, зменшились на 186,3 тис. пр., або на 2,8%. Настільки ж стабільно тримає друге місце за кількістю випущених книг і перше — за тиражами Харківська область. На її частку

Таблиця 6

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)
Усього, у т.ч.:	8 553	9 945	15 436,4	19 029,8
1. Видавництва з державною формою власності, у т.ч.:	286	280	293,4	246,2
- Сфера управління Держкомтелерадіо України	103	92	122,4	100,4
- Сфера управління інших установ	183	188	171,0	145,8
2. Видавництва з іншими формами власності	1 351	1 401	2 231,6	2 159,6
3. Видавничі організації з державною формою власності	2 639	2 755	853,2	846,8
4. Видавничі організації з іншими формами власності	4 277	5 509	12 058,2	15 777,2

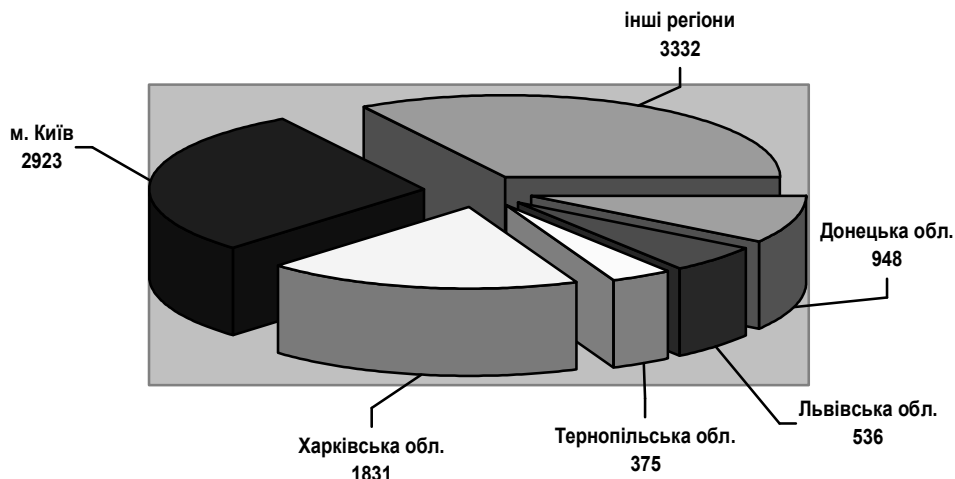
припадає 18,4% і 43,7% загальної кількості назв та загального тиражу і становить 1831 друк. од. тиражем 8324,7 тис. пр. (у 2011 році — 1334 друк. од. тиражем 5548,9 тис. пр.), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилась на 497 друк. од. (37,3%), тиражі зросли на 2775,8 тис. пр. (50%). Відзначимо, що далеко не всі регіони показали однакові темпи розвитку книгодрукування. Здали свої позиції Івано-Франківська область, де у порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість видань за назвами зменшено на 35 друк. од., або на 36,8%, за тиражами на 9,1 тис. пр. (30%), Одеська область (за назвами — на 10 друк. од. (3%), за тиражами на 27,7 тис. пр. (21,7), Рівненська — на 9 друк. од. (9%) та на 2,0 тис. пр.

(5,9%), Херсонська — на 11 друк. од. (16,9%) та на 10,4 тис. пр. (40%), Чернівецька область за кількістю назв залишилась на рівні минулого року, а тиражі зменшилися на 18,5 тис. пр. (18,4%). Однак у більшості регіонів у першому півріччі 2012 року порівняно з аналогічним періодом 2011 року був відзначений приріст кількості видань та тиражів: у Донецькій області на 283 друк. од., або на 42,6%, тиражі — на 923,3 тис. пр., або на 88,6%, у Хмельницькій — відповідно на 98 друк. од. (107,7%) та на 20,5 тис. пр. (52,4%), у Черкаській — на 97 друк. од. (78,2%) та на 42,6 тис. пр. (87,8%), у Львівській — на 96 друк. од. (21,8%) та на 62,8 тис. пр. (34,3%).

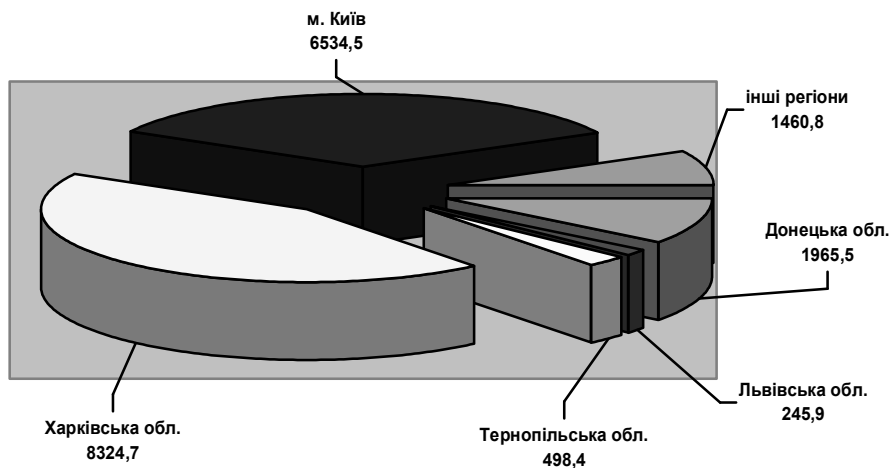
Таблиця 7

Випуск видань за територіальною ознакою

Місце видання (республіка, область, місто)	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2011 (I півріччя)	2012 (I півріччя)
Усього:	8 553	9 945	15 436,4	19 029,8
Автономна Республіка Крим	248	249	151,8	189,6
Вінницька	131	225	36,3	90,5
Волинська	100	108	79,0	147,1
Дніпропетровська	292	371	135,2	110,8
Донецька	665	948	1 042,2	1 965,5
Житомирська	60	66	30,2	26,0
Закарпатська	179	111	66,8	78,7
Запорізька	153	213	323,9	79,0
Івано-Франківська	95	60	30,3	21,2
Київська	36	63	24,0	49,3
Кіровоградська	71	73	63,5	21,5
Луганська	200	188	61,7	65,3
Львівська	440	536	183,1	245,9
Миколаївська	110	71	29,0	36,6
Одеська	331	321	127,7	100,0
Полтавська	73	109	33,3	32,9
Рівненська	100	91	34,0	32,0
Сумська	159	177	78,6	66,2
Тернопільська	351	375	376,3	498,4
Харківська	1 334	1 831	5 548,9	8 324,7
Херсонська	65	54	26,0	15,6
Хмельницька	91	189	39,1	59,6
Черкаська	124	221	48,5	91,1
Чернівецька	196	196	100,4	81,9
Чернігівська	106	116	42,4	48,8
м. Київ	2 825	2 923	6 720,8	6 534,5
м. Севастополь	18	60	3,4	17,1

Діагр. 5. Випуск книг і брошур за територіальною ознакою у 2012 році (I півріччя)
(кількість назв, друк. од.)

Діагр. 6. Випуск книг і брошур за територіальною ознакою у 2012 році (I півріччя)
(тираж, тис. пр.)

Проанализировано состояние украинского книгоиздания в первом полугодии 2012 года согласно ассортименту издательской продукции, ее языкового и территориального аспектов. Приведены статистические данные по выпуску книг и брошюр отечественных издательств разных форм собственности, в том числе сферы управления Госкомтелерадио Украины.

State of Ukrainian bookpublishing in first half of 2012 is analyzed accordingly to assortment of publish products, lingual and territorial actives. Production statistics of books manufactured by largest national publish houses with different types of property form (including administration sphere of the State Committee in Television and Radio-broadcasting) are illustrated.

Надійшла в редакцію 13 липня 2012 року